

הכתובת על הקיר

ד"ר בועז גנור

מתבסס על מאמר שפורסם לראשונה [בגלובס](#).

מה ניתן ללמוד מסדרת הפיגועים וניסיונות הפיגוע נגד גורמים דיפלומטיים ישראלים ביממה האחרונה? כבר בשלב מוקדם זה של חקירת שלושת האירועים בתאילנד, בניו דלהי ובגאורגיה, ניתן להצביע על מספר מכנים משותפים: ראשית, מדובר במטען חבלה ייחודי שככל הנראה הוכן או הורכב בדירת מבצעים של המבצעים במדינת היעד. המטען הורכב על מנגנון מגנטי וככל הנראה בשלושת המקרים נועד להיות מודבק על רכב של אחד הדיפלומטים הישראלים או על רכב של השגרירות בעת נסיעתו. הדבקת המטען הייתה צריכה להתבצע ככל הנראה באמצעות אופנוענים שעקבו אחר יציאת הרכב הדיפלומטי מפתח השגרירות ובעת עצירה ברמזור אדום. המפגעים היו אמורים להדביק את המטען לרכב ולהפעילו בשלט רחוק. שיטת הדבקה זו מאפשרת למבצעים להתגבר על אמצעי זהירות כגון סריקת הרכב על-ידי הקורבן טרם הנסיעה, ולמעשה, מרגע שהרכב החל בנסיעה רק תקלה או שיבוש במנגנון הפעלת המטען עלולים למנוע את הפיגוע.

מבצעי הפיגועים היו מאוד ממוקדים. מטרתם לא הייתה לגרום להרג המוני (לשם כך הם היו מבצעים פיגועי התאבדות במקומות הומים). במקרה הזה הם כנאה גם לא היו מעוניינים להרוג ישראלים באשר הם, אלא לפגוע נקודתית בדיפלומטים ישראלים. לפיכך, פיגועי הטרור הללו נועדו למעשה להעביר מסר ללשכת ראש הממשלה בירושלים. יש לראותם כשיח באמצעות מטעני חבלה.

לא צריך להתאמץ יותר מדי כדי להבין את המסר. בחירת מתווה פעולה שהינו כמעט במדויק זהה למתווה הפעולה של חיסולי מדעני הגרעין האירניים שבוצעו בחודשים האחרונים (אם כי ברמת הצלחה פחותה בהרבה) מהווה מעין לקיחת אחריות של משטר האייתולות באיראן בלא לשאת באחריות ישירה לפיגועים. אם לא די בכך, הרי שכשלוך

הפעולה בתאילנד ותפיסתם של שני האיראנים המעורבים בהכנות לפיגוע סיפקו את האקדח המעשן שהעולם וישראל היו זקוקים לו. מתווה הפעולה הזה אף לווה בפרשנות מצד שר ההגנה האיראני שאמר בטקס אזכרה למדעני הגרעין כי בהנחיית המנהיג הרוחני, חמנאי, איראן אימצה אסטרטגיה חדשה שעיקרה - "איום תחת איום".

בביצוע פיגועים מסוג זה, עשויה איראן להשתמש באחד משלושת המנגנונים העומדים לרשותה או בשילוב מבצעי ביניהם: משרד המודיעין האיראני ומשמרות המהפכה האיראניים (שני מנגנונים שהיו בעבר מעורבים בביצוע פיגועי טרור ברחבי העולם בין אם בהפעלה ישירה של סוכני מודיעין איראניים או לחילופין תוך הסתייעות בגורמי טרור מקומיים). גורם טרוריסטי אחר הסר למרותה של איראן הינו מנגנון פיגועי חו"ל של ארגון חזבאללה אשר עד לחיסולו בדמשק לפני ארבע שנים עמד בראשו עימאד מועיניה שיום השנה למותו חל לפני מספר ימים.

לכאורה סמיכות הפיגועים ליום האזכור למותו של מועיניה עשויה להצביע על קשר כלשהו לחזבאללה. בשלב זה, לא ניתן לפסול קשר כזה. אולם, מתווה הפעולה שנקט אינו מאפיין את פעילות חזבאללה. העובדה שנתפסו איראנים ולא דווקא לבנונים בדירת המבצעים בתאילנד, וההכחות של דוברי חזבאללה כי מדובר בנקמה על חיסולו של עמאד מועיניה ייתכן ומצביעים כי תפקידה של חזבאללה בפיגועים האחרונים, ככל שהיה, הינו משני בלבד. הפיגוע ניזום, וכוון וככל הנראה בוצע באופן ישיר על-ידי גורמים איראניים.

המסר הרועם האיראני בפיגועים אלה נועד למעשה להרתיע את מי שאיראן רואה כאחראית לחיסול המדענים האיראניים מלהמשיך ולשבש את פיתוח הגרעין באיראן. בכך, מנסה איראן להציב קו אדום לישראל שחצייתו תגרור פיגועי תגובה. ההערכה האיראנית כי ישראל אכן תירתע מהמשך הפעילות המיוחסת לה עקב פיגועים אלה אינה בלתי סבירה בעיני האיראנים, זאת על סמך ניסיון העבר. כך למשל, לאחר פיצוץ שגרירות ישראל בבואנוס איירס בשנת 1992 שבאה כ"תגובת בומרנג" לחיסולו של מזכ"ל חזבאללה, עבאס מוסאווי, ישראל נרתעה במשך שנים רבות מלהמשיך ולפגוע בראשי חזבאללה. האם ישראל תירתע הפעם? האם המאמצים לשיבוש פיתוח הגרעין באיראן יפסקו בעקבות הפיגועים? ימים יגידו.

אין ספק כי המהלך האיראני אחרון נחל כישלון צורב, "תאונת העבודה" בתאילנד שהביאה לתפיסתם של שני הפעילים האיראניים, כישלון הפיגוע בגאורגיה והפיגוע בניו דלהי שהביא לפציעתה של אזרחית ישראלית, כל אלה לא יצרו את האפקט שלו ציפו בטהראן. הנזק הקטן יחסית שנגרם בעקבות ניסיונות הפיגוע, לא מחייב תגובה צבאית או מבצעית ישראלית אולם רשלנותם של המבצעים שהשאירו תביעות אצבע איראניות רבות בזירות הפיגועים השונות מאפשר לפתוח במסע בינלאומי משפטי ודיפלומטי נגד איראן שיגביר את בידודה, יפגע ביחסיה עם המדינות בהם בוצעו ניסיונות הפיגועים ויהפוך את בכיריה למצורעים ומבוקשים בעולם.